

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autorka práce: Kateřina Cingrová

Název práce: Povinné předškolní vzdělávání v České republice – úspěch či selhání?

Autorka posudku: Magdalena Mouralová

Kateřina Cingrová se ve své diplomové práci zaměřila na povinný poslední rok předškolního vzdělávání zavedený v ČR od roku 2017 a zkoumá úspěšnost tohoto opatření s využitím McConnellovy typologie. Jádrem práce je případová studie obce s vyšším zastoupením rodin s nižším sociálně-ekonomickým statusem (což byla primární cílová populace opatření), v níž autorka vedla rozhovory s různými aktéry (zástupci mateřských i základních škol a odboru školství zřizovatele). Téma je aktuální a vysoce relevantní pro studovaný obor, zvolený řez originální a přínosný: komplexní mikrosnímek je využitelný jako praktický příklad, práce se zároveň vyjadřuje k obecnější otázkám veřejné politiky, jakými jsou hranice úspěchu a selhání politik či (jen implicitně) vztah mezi různými úrovněmi politiky. Předložená práce však v mnoha ohledech zůstává za očekáváním a působí nedotaženě, především v oblasti analýzy a interpretace a také jazykovým zpracováním.

Diplomantka si stanovila tři základní cíle, z nichž první ještě rozpracovává do tří podcílů¹. Cíle jsou adekvátní pro diplomovou práci, zahrnují deskripci politiky (1.1 a 1.2), interpretaci (1.3), vyhodnocení úspěšnosti (2) a návrh změn (3). Bohužel k jejich naplnění došlo jen částečně a zejména interpretativní cíl 1.3 (pochopit postoje aktérů a jejich kořeny) zůstal spíše nenaplněn. Na vině je zejména spíše povrchní analýza dat a možná i jejich nedostatečná hloubka. Nicméně alespoň náznaky najdeme i u tohoto cíle, když autorka ukazuje ambivalentní postoj učitelek a ředitelek mateřských škol, kterým opatření přiděluje práci, ale veskrze pozitivní postoj učitelek prvních tříd základních škol, kterým naopak práci usnadňuje, a učitelky z přípravné třídy, jejíž práci opatření podporuje a legitimizuje. Poněkud zkratkovitě je i vyhodnocování úspěšnosti opatření, které vychází z konceptualizace McConnella. Zde sice oceňují volbu tohoto vysoce relevantního a aktuálního teoretického východiska a zejména jeho smysluplné propojení se zbytkem práce (zacílení, analýza, interpretace), nicméně operacionalizace dimenzí není dostatečně vysvětlená a vyhodnocení míry úspěšnosti pak nepůsobí moc přesvědčivě – autorka hodnotí úspěšnost jako spornou, ale ne vždy víme, proč přesně, resp. jak by to mělo vypadat, aby se přiklonila k jinému hodnocení. Návrh úprav politiky vychází z problémů v implementaci popisovaných aktérů a identifikovaných autorkou, a i když varianty nejsou extra propracované, má praktickou využitelnost. Oceňuji i argumentaci obhajující charakter navrhovaných změn založenou na teoretickém východisku, kdy inkrementální změny odpovídají spornému úspěchu politiky.

---

¹ 1. Popsat zavádění povinné předškolního vzdělávání v České republice.

1.1. Identifikovat cíl zavedení povinného předškolního vzdělávání.

1.2. Popsat postoje vybraných aktérů ve městě k zavedení povinného předškolního roku vzdělávání.

1.3. Pochopit postoje vybraných veřejně politických aktérů ve městě a jejich kořeny.

2. Vyhodnotit úspěšnost zavádění povinného předškolního vzdělávání na základě McConnellovy typologie politické úspěchu a selhání.

3. Navrhnout varianty, jakým směrem by se mělo ubírat předškolní vzdělávání v České republice v následujících letech.

Práce je členěna do šesti kapitol, úvodu a závěru. Za nepříliš šťastné považuji zařazení formulace cílů a otázek do úvodu a jejich nezobrazení v obsahu – pro čtenáře jsou tak obtížně naleznitelné. Vhodnější by bylo vyčlenění do samostatné kapitoly 1. Jinak je členění na úrovni kapitola podkapitola v pořádku, nicméně na řadě pokulhává členění do odstavců, kde myšlenky nejsou odděleny a ztrácí se v dlouhých celcích (např. kapitola 6). Za ne úplně šťastné považuji i množství poznámek pod čarou, které ale většinou nemají přidanou hodnotu.

Metodologický přístup odpovídá stanoveným cílům a je vhodný pro diplomovou práci. Oceňuji snahu o zachycení fenoménu z různých stran a komplexnost obrázků, kdy autorka provedla rozhovory s různými aktéry z dané obce a doplnila je i o několik pozorování. Výhodou bylo nepochybně, že měla do prostředí dobrý přístup díky praxi, což autorka sama zdůrazňuje, ale zároveň i upozorňuje na rizika s tím spojená. Je jen škoda, že se nepodařilo získat i pohled rodičovský, jak bylo původně v plánu. Autorka ve snaze zajistit anonymitu a bezpečí svých informantů zvolila anonymizaci na úrovni obce, nicméně to neprovedla dostatečně. Na základě informací o počtech obyvatel, schematického plánu obce a historické zátěži obce ji lze jednoznačně identifikovat, i když v práci jméno nenajdeme. Zde by bylo třeba větší důslednosti. K zásadnímu ohrožení respondentů však dle mého nedochází, neboť to vyžaduje aktivní čtenářovo pátrání, což není moc pravděpodobné.

Jak již bylo řečeno výše, samotná analýza je dosti mělká a autorka spíše propojuje výpovědi různých aktérů, než že by je skutečně analyzovala. Ostatně i její popis analýzy („Sebraná data byla analyzována za pomoci kódování.“ – str. 49) nesvědčí o promyšlenosti analýzy a metodologické erudici.

Autorka využívá vhodné zdroje i data a cituje je korektně. V práci jsem nenašla zásadní věcná pochybení a argumentace nebudí nedůvěru. To ale není dáni její pečlivou výstavbou, ale spíše tím, že předkládané teze nejsou příliš objevené a překvapivé, ale často spíše banální.

Formální zpracování práce má značné rezervy. V práci najdeme poměrně velké množství drobných chyb (interpunkce, absence mezer, překlepy, gramatické chyby v psaní i/y i velkých písmen, nejednotné formátování, neúplný údaj v seznamu zdrojů), které zneprůjemňují čtení, nicméně nesnižuje srozumitelnost textu.

I přes uvedené nedostatky ale celkově práci považuji za vyhovující. K silným stránkám patří zacílení, volba teoretického východiska a jeho propojenost se zbytkem práce i metodologický řez. Slabinou je aplikace metod (nedostatečná anonymizace, plochá analýza), nedostatečné naplnění jednoho z cílů a jen velmi skromné výsledky, a také formální stránka. Práci nicméně **doporučuji přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „D-E“ dle průběhu obhajoby.**

Otázky k obhajobě:

1. V čem vidíte přidanou hodnotu své práce? Na co jste přišla a jak by bylo možno výsledky dále využít – prakticky i teoreticky?
2. Jak rozumíte postojům různých aktérů a z čeho tyto postoje pramení?
3. Zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání hodnotíte jako sporný úspěch? Jak by vypadala zcela úspěšná či zcela selhávající politika? Co by bylo třeba, aby se jednalo o odolný či naopak vratký úspěch?

17. 6. 2020

Magdalena Mouralová